T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

Sayı :30824082-610/ 17085405
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

21 Ekim 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat: Şube Müdürü-Haydar DEMİRER Tel: 410 14 57
Faks:418 74 63 e-posta: haydar.demirer@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/47720 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/47720
Ek 12

SORULAR

1) Bakanlığınızın elindeki en güncel verilere göre Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında deniz suyu, sediment, kıyı kumu ve deniz canlılarında tespit edilen mikroplastik kirliliğinin düzeyi nedir? Son beş yılda bu kirlilikte nasıl bir değişim yaşanmıştır?
2) Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) 2020 tarihli raporunda Türkiye'nin Akdeniz'e en fazla plastik sızdıran üçüncü ülke olarak gösterilmesinin ardından Bakanlığınız tarafından denizlere ulaşan plastik atıkların azaltılmasına yönelik hangi somut politika ve uygulamalar hayata geçirilmiştir? Bu uygulamaların sonuçları nelerdir?
3) 2021 -2025 yılları arasında Türkiye'ye ithal edilen plastik atık miktarı yıllar itibarıyla ne kadardır? Bu atıkların ne kadarı geri dönüştürülmüş, ne kadarı enerji geri kazanımı amacıyla yakılmış, ne kadarı depolanmış veya diğer yöntemlerle bertaraf edilmiştir?
4) Plastik atık ithalatının denizlerdeki plastik ve mikroplastik kirliliği üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından hazırlanmış herhangi bir bilimsel etki analizi, risk değerlendirmesi veya izleme raporu bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa sonuçları nelerdir?
5) Tek Kullanımlık Plastikler, Deniz Çöpleri ve Mikroplastikler Yol Haritası kapsamında öngörülen 44 eylemden bugüne kadar hangileri tamamlanmıştır?
6) Son beş yılda plastik atık ithal eden geri dönüşüm tesislerine yönelik kaç denetim gerçekleştirilmiştir? Bu denetimlerde kaç tesiste mevzuata aykırılık tespit edilmiş, kaç tesise idari yaptırım uygulanmış ve kaç tesisin faaliyet izni askıya alınmış veya iptal edilmiştir?
7) Bakanlığınızın, Türkiye'nin denizlerinde mikroplastik kirliliğini düzenli olarak izleyen ve sonuçlarını kamuoyuyla açık veri olarak paylaşan ulusal bir izleme ve raporlama sistemi oluşturulmasına yönelik bir çalışması bulunmakta mıdır?
8) COP31 Aksiyon Ajandası'nın "Sıfır Atık" ve "Okyanuslar ve Denizler" başlıkları kapsamında Türkiye tarafından plastik atıkların azaltılması, deniz çöpleriyle mücadele ve mikroplastik kirliliğinin önlenmesine ilişkin hangi girişimlerde bulunulacaktır?
9) COP31 öncesinde, plastik kirliliğinin azaltılmasına yönelik yeni bir eylem planı, hedef veya mevzuat değişikliği açıklanacak mıdır?
10) Bakanlığınızın, Türkiye'nin plastik atık ithalatının azaltılmasına veya aşamalı olarak sonlandırılmasına yönelik bir stratejisi ya da takvimi bulunmakta mıdır?

CEVAPLAR

1,7) Bakanlığımızca tüm denizlerimizde düzenli olarak 3'er yıllık periyotla 428 noktada "Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı" (DEN-İZ) faaliyetleri 2014 yılı itibari ile yürütülmektedir. Program 2014 yılından itibaren 3'er yıllık dönemler halinde devam etmekte olup, 2026-2028 dönemi izleme çalışmaları da başlamıştır. Akdeniz ve diğer deniz ve kıyılarımızda kirlilik ile plastik/mikroplastik hareketleri, hâlihazırda yürütülmekte olan "Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı" (DEN-İZ) kapsamında düzenli olarak izlenmektedir. Söz konusu programın özet raporları https://ced.csb.gov.tr/denizlerde-butunlesik-kirlilik-izleme-programi-ozet-raporlari-i-82693 adresi üzerinden kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

2) Söz konusu raporda yer alan ülke bazlı değerlendirmeler, çeşitli uluslararası veri setleri ile nüfus, atık yönetimi, havza yüzey akışı ve kıyıya uzaklık gibi parametrelerin kullanıldığı modelleme metodolojisi sonucunda elde edilen tahminlere dayanmakta olup, doğrudan saha ölçümlerini ifade etmemektedir.

Bakanlığımızca plastik atıkların kaynağında azaltılması, deniz ortamına ulaşmasının önlenmesi ve mevcut kirliliğin giderilmesine yönelik çalışmalar ilgili mevzuat ve politikalar çerçevesinde yürütülmektedir.

Ayrıca, Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) 2020 tarihli raporu incelendiğinde yapılan sıralamanın "kişi başına değil, toplam yıllık plastik sızıntısı miktarına" göre olduğu açıkça görülmektedir ("The Mediterranean: Mare Plasticum" (2020) raporunda bu bilgi 26. sayfadaki Şekil 4.3'te yer almaktadır). Bu bağlamda rapor değerlendirildiğinde kişi başına sızıntıda Türkiye üçüncü ülke olmayıp raporda Karadağ, Arnavutluk, Bosna-Hersek ve Kuzey Makedonya'nın daha yüksek oranlara sahip olduğu sabittir. Diğer taraftan, Bakanlığımız tarafından denizlere ulaşan plastik atıkların azaltılmasına yönelik politika ve uygulama çalışmalarımıza bakıldığında 2025 yılında Tek Kullanımlık Plastikler, Deniz Çöpleri ve Mikroplastikler Yol Haritası yayımlanmış, 2026 yılında Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile Ulusal Döngüsel Ekonomi Stratejisi ve Eylem Planı yayımlanmış olup Tek Kullanımlık Plastiklere ilişkin Yönetmelik taslağı hazırlanmış ve görüşe açılmıştır.

4,6) 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından koordineli bir şekilde ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise 15 inci maddesi kapsamında kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmaktadır.

E-denetim sistemi üzerinde yapılan incelemede 01.01.2021 tarihinden bugüne kadar Türkiye genelinde Atık Bertaraf ve Geri Dönüşüm tesislerine 43.492 denetim yapılmış, 2.901 denetimde, 2.374.603.549 TL idari para cezası uygulanmış, 330 tesisin faaliyeti durdurulmuştur.

5) 44 eylemden oluşan Tek Kullanımlık Plastikler, Deniz Çöpleri ve Mikroplastikler Yol Haritası 2025 yılında yürürlüğe girmiştir ve eylemler kısa vade (2025-2027), orta vade (2028-2032) ve uzun vade 2033 sonrası dönemlere ayrılmıştır. Bu nedenle eylemlerin önemli bölümü uygulama aşamasındadır; şu aşamada 44 eylemin tamamlandığına ilişkin resmi bir sayı açıklanmamıştır. 2025-2027 döneminde yer alan 4 eylemden; Tek Kullanımlık Plastiklere ilişkin Yönetmelik taslağı hazırlanmış ve görüşe açılmıştır, Ulusal plastik stratejisi ve eylem planının hazırlanmasına dair projelendirme çalışmaları devam etmektedir.

Ayrıca, mikroplastiklerin de içerisinde yer aldığı yeni nesil kirleticiler son dönemde Avrupa Birliği ve Ülkemizin gündeminde yer almaktadır. Ülkemizde plastik kirliliğinin azaltılması amacıyla yayımlanan "Tek Kullanımlık Plastikler, Deniz Çöpleri ve Mikroplastikler Yol Haritası" kapsamında atıksu arıtma tesislerinin izleme parametreleri arasına mikroplastiklerin ilave edilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

8) COP31 kapsamında hazırlanan Eylem Gündeminde, "Sıfır Atık" teması altında Döngüsel Ekonomi Bilgi Paylaşım Ağı ile politika, iyi uygulama ve uygulama kapasitesinin geliştirilmesi; "Okyanuslar ve Denizler" teması altında ise Deniz Çöpleri Platformu aracılığıyla denizel kirliliğin, plastik atıkların ve mikroplastiklerin azaltılmasına yönelik iş birliği, bilgi paylaşımı ve somut uygulamaların güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Diğer taraftan, 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca; çevrenin korunması ve iyileştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmak Türkiye Çevre Ajansı Başkanlığının görev ve yetkileri arasında yer almaktadır.

Bu kapsamda, ülke genelindeki denizlerde, kıyılarda ve iç sularda sürdürülebilir yüzey temizliğinin sağlanması amacıyla başta liman içleri, kıyı şeritleri ve dere ağızları olmak üzere belirlenen odak noktalarında temizlik çalışmaları yürütülmektedir.

Yapılan temizlik çalışmaları kapsamında:

2025 Yılında: Toplam 5 adet deniz süpürgesi aracı ile yürütülen operasyonlarda; İstanbul ilinin Anadolu Yakası Tuzla-Kadıköy hattından 306 kg, Avrupa ve Anadolu yakalarının genelinden 1.735 kg, Muğla ili Bodrum ilçesinden 105,50 kg, Göcek ve Fethiye bölgelerinden 463,94 kg ve İzmir ili Körfez içi bölgesinden 149,10 kg olmak üzere toplamda yaklaşık 4 ton deniz çöpü (evsel atıklar, plastik, metal ve diğer atık türleri) toplanarak bertarafı sağlanmıştır.

2026 Yılında (Devam Eden Çalışmalar): Deniz yüzeyi temizleme faaliyetleri kapsamında şu ana kadar; İstanbul ili Anadolu ve Avrupa yakaları Tuzla-Kadıköy hattından 3.494,50 kg, Anadolu ve Avrupa yakaları genelinden 4.485,00 kg, İzmir Körfezi'nden 16.310,70 kg, İzmir İç Körfez bölgesinden 850 kg ve Antalya ilinden 35,4 m^3 deniz çöpü toplanarak bertaraf edilmiştir.

Önümüzdeki dönemlerde de "Mavi Deniz" vizyonu doğrultusunda, denizlerde sürdürülebilirliğin ve temizliğin sağlanması amacıyla çalışmalara kararlılıkla devam edilecektir.

9) Plastik kirliliğinin azaltılması Bakanlığımızın öncelikli çevre politikaları arasında yer almaktadır. Bakanlığımız koordinasyonunda kamu kurumlarının, akademisyenlerin, yerel yönetimlerin, paydaş sektörlerin sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile Ulusal Döngüsel Ekonomi Stratejisi ve Eylem Planı (2024–2028) ile Tek Kullanımlık Plastikler, Mikroplastikler ve Deniz Çöpleri Yol Haritası (2025–2033) hazırlanmış olup 2025 yılında yayımlanmıştır. Bu çalışmalarda aralarında plastik sektörünün de bulunduğu öncelikli yedi sektör ele alınmıştır. Bu kapsamda mevzuat ve altyapı inovasyon çalışmaları devam etmektedir.

Bu çalışmalar COP31'e özgü bir hazırlık değil, Bakanlığımızın uzun vadeli çevre politikalarının ve döngüsel ekonomi yaklaşımının bir parçasıdır. COP31 süreci, bu politikaların uluslararası düzeyde paylaşılması ve iş birliği fırsatlarının geliştirilmesi için bir platform niteliği taşımaktadır.

3,10) İthalatı yapılmak istenen atıklar gümrük işlemleri başlamadan önce sınır gümrüğünden bulunan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin uzman personellerince atığın uygunluk denetimi (belge kontrolü ve fiziki kontrol) yapılmaktadır. Uygun bulunmayan atıkların ithalatına izin verilmeyerek mahrece iade işlemleri başlatılmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımız (ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğümüz) ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin rutin denetimleri ile geri dönüşüm tesisleri mer'i mevzuat çerçevesinde denetlenmekte, geri dönüşüm tesislerinin proses verimleri bakiye atık yönetim planları ve gerçekleşme raporları ile takip edilmekte olup, geri dönüşüm prosesinden çıkan bakiye atıklar geri kazanım amaçlı başka bir geri dönüşüm tesisine veya bertaraf için lisanslı tesislere gönderilmektedir. Çevre Kanunu gereğince tehlikeli atıkların ithalatı yasak olup, sadece ekonomik değere haiz bazı tehlikesiz atıkların ithaline izin verilmektedir.

Türkiye gümrük bölgesine girecek atıkların ithalatı İl Müdürlüklerimizden uygunluk belgesi alınması koşuluyla, lisanslı geri kazanım tesislerine sahip sanayiciler tarafından yapılmaktadır. Sahada denetim ve belge kontrolü yapılmadan hiçbir atığın ithalatına izin verilmemektedir.

Yapılan mevzuat düzenlemeleri ile
-Karışık türde plastiklerin ithalatı yasaklanmıştır.
-Plastik atık ithalatı yapacak tesislere ek kriterler ve çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla mali teminat zorunluluğu getirilmiştir.
-İthal edilecek plastik atıkların gümrükten tesise varıncaya kadarki süreci mobil atık takip sistemi (MoTAT) ile takip edilmeye başlanmıştır.
- Ayrıca, İthal edilen plastik atıklardaki yabancı madde miktarı için Atık Sevkiyat Tüzüğü ile AB müktesebatı/normlarında belirtilen oranların sağlanması yönünde gerekli tedbirlerin alınması zorunlu kılınmıştır.